

Ewelina Bobrus-Nowińska

Uniwersytet w Białymstoku

ORCID: 0000-0003-4995-3307

e.bobrus-nowinska@uwb.edu.pl

Instrumenty podatkowe wspierające podejmowanie działań innowacyjnych

Wstęp

W dniu 8 lipca 2024 r. została opublikowana europejska tablica wyników innowacji w 2024 r. (*European Innovation Scoreboard 2024*). Zawiera ona ocenę porównawczą wyników badań naukowych i innowacji w państwach członkowskich UE, innych europejskich i w wybranych krajach trzecich¹. Pozwala ocenić względne mocne i słabe strony krajowych systemów innowacji oraz zidentyfikować wyzwania. Wyniki Unii Europejskiej na rzecz innowacji, mierzone za pomocą europejskiej tablicy wyników innowacji, wzrosły o 10% od 2017 r. W tym okresie większość państw członkowskich zwiększyła swoje wyniki w zakresie innowacji, chociaż zakres ich poprawy jest bardzo zróżnicowany. W latach 2023–2024 wyniki UE w zakresie innowacji poprawiły się o 0,5 punktu procentowego. W szczególności w tym okresie wyniki w zakresie innowacji wzrosły w 15 państwach członkowskich, natomiast 11 państw członkowskich odnotowało spadek innowacyjności.

Podobnie jak w poprzednich edycjach, europejska tablica wyników innowacji 2024 kategoryzuje państwa członkowskie w czterech grupach innowacyjnych w oparciu o ich wyniki: liderzy innowacji (wydajności powyżej 125% średniej UE), silni innowatorzy (między 100% a 125% średniej UE), umiarkowani innowatorzy (między 70% a 100% średniej UE) oraz wschodzących innowatorów (poniżej 70% średniej UE). Polska we wskazanym rankingu uplasowała się na piątym miejscu od końca i została zakwalifikowana do ostatniej z wskazanych powyżej grup – jako „wschodzący innowator”.

¹ *European Innovation Scoreboard*, https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis-2024/#eis?country_scope=all (data dostępu: 26.08.2024).

Jak wynika z opublikowanych pod koniec 2023 r. danych Głównego Urzędu Statystycznego, aktywność innowacyjną wykazuje 36,1% przedsiębiorstw przemysłowych i 34,2% przedsiębiorstw usługowych².

Tak słaba pozycja Polski pod względem innowacyjności w dużej mierze wynika z niezadowolającego zaangażowania przedsiębiorców działalnością innowacyjną³. Kluczową kwestią wpływającą na podejmowanie działań innowacyjnych są bariery administracyjne (77,9% firm) oraz koszty (72,2%)⁴. Wśród innych barier – wskazywanych przez co najmniej połowę przedsiębiorstw – należy wymienić trudności w pozyskaniu wykwalifikowanych pracowników (60,1%), brak czasu na myślenie o innowacjach (56,2%), skomplikowane i nieprzystosowane do specyfiki działalności innowacyjnej przepisy prawa, nieznamość przepisów po stronie firmy (52,9%), niewystarczający dostęp do wiedzy na temat najnowszych rozwiązań/najnowszych trendów (51,9%)⁵. Co warto podkreślić, w opinii przedsiębiorców nieplanujących działalności innowacyjnej, głównym czynnikiem, który mógłby ich zachęcić, są zmiany w zakresie regulacji prawnych (98,7%).

W tym zakresie widoczny jest negatywny wpływ nadmiernego skomplikowania (przeregulowania) systemu prawnego również z perspektywy zasady pewności prawa⁶. W doktrynie prawa podatkowego podkreślono, że zmiany i nowelizacje prawa podatkowego jako gałęzi prawa, której normy głęboko ingerują w indywidualne prawa jednostki, stanowią proces trudny i wymagający szczególnej ostrożności. Ze względu na to, że prawo to jest restrykcyjne dla podatników, jego zmiany powinny być wprowadzane z perspektywy konsekwencji, jakie mogą one ze sobą nieść⁷.

Znaczącą rolę na gruncie budowania bardziej przyjaznego otoczenia prawnego i gospodarczego ma tworzenie skutecznych zachęt podatkowych do podejmowania i aktywnego prowadzenia działalności innowacyjnej⁸. Przedmiotem

² Główny Urząd Statystyczny, *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w Polsce w latach 2020–2022*, https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5496/14/10/1/dzialalnosc_innowacyjna_przedsiębiorstw_w_polsce_w_latach_2020-2022.pdf (data dostępu: 26.08.2024).

³ Zob. P. Nowak, *Preferencje podatkowe dla innowacyjnych przedsiębiorstw*, „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” 2014, nr 28, s. 163.

⁴ *Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki IV edycji badania 2022*, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/RAPORT_Monitoring-trendow-w-innowacyjnosci-vol.-16_czerwiec-2024.pdf (data dostępu: 26.08.2024).

⁵ *Ibidem*.

⁶ M. Radvan, „*Laissez-Faire*” principle in tax law during the crises, „*Studia Iuridica Lublinensia*” 2023, vol. 32, nr 2, s. 225; M. Krzykowski, M. Mariański, *Failure to ensure legal certainty as a basis for damage claims. A legal and comparative analysis*, „*Studia Prawno-Ekonomiczne*” 2018, t. 109, s. 73.

⁷ M. Mariański, M. Radvan, *Tax amendments in times of crises in Poland and Czech Republic. Selected legal aspects*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2024, nr 64, s. 203–216.

⁸ Zob. B.A. Zbroińska, *Instrumenty podatkowe wspierające innowacje i nowe inwestycje polskich przedsiębiorstw*, „*Optimum Economic Studies*” 2021, nr 2, <https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/11208?mode=simple> (data dostępu: 28.08.2024).

badania są preferencje podatkowe, które z założenia powyższy cel powinny realizować, tj. ulga na działalność badawczo-rozwojową, IP BOX, ulga na ekspansję, na prototyp oraz na robotyzację. Punktem wyjścia do poniższych rozważań są dane otrzymane od Ministra Finansów w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej odzwierciedlające stan na 20 sierpnia 2024 r.⁹

Stymulowanie działań innowacyjnych poprzez instytucje prawa podatkowego

Pojęcie innowacyjności nie posiada definicji legalnej. Termin ten pochodzi od łacińskiego słowa *innovatio* ‘odnowienie’¹⁰. W powszechnym rozumieniu oznacza zatem wprowadzenie czegoś nowego. W doktrynie i w praktyce zjawisko to jest definiowane w bardzo różny sposób na określenie tego, czym jest owa „nowość”¹¹. Wprowadzenie pojęcia innowacji w naukach ekonomicznych jest przypisywane Josephowi Schumpeterowi, dostrzegającemu bezpośredni związek między tworzeniem innowacji a rozwojem gospodarczym¹². Schumpeter sprowadzał innowacyjność do wprowadzenia nowego towaru, nieznanego dotychczas konsumentom, wprowadzenia nowej metody produkcji, jeszcze niestosowanej praktycznie w konkretnej dziedzinie przemysłu¹³.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju w *Podręczniku Oslo* (2005) wskazała, że pod pojęciem działalności innowacyjnej należy rozmieść wszelkie działania o charakterze naukowym, technicznym, organizacyjnym, finansowym i komercyjnym, których celem jest wdrożenie innowacji¹⁴. Zasadniczo jednak podejmowane działania mają charakter innowacyjny bądź jedynie stanowią niezbędny element do wdrożenia „nowości” spełniającej kryteria innowacji. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na prace badawczo-rozwojowe, niestanowiące innowacji *sensu stricto*, ale przykład działań, które przy osiągnięciu pozytywnych rezultatów mogą przyczynić się do wdrożenia innowacji¹⁵.

⁹ Znak sprawy: BMI1.0123.3770.2024

¹⁰ M. Górka, *Wybrane poglądy na temat innowacji jako czynnika konkurencyjności podmiotów gospodarczych*, „Prace Naukowo-Dydaktyczne, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie” 2015, z. 68, s. 31.

¹¹ K. Łukaszevska, *Ulga na działalność badawczo-rozwojową jako szansa poprawy pozycji innowacyjnej polskich przedsiębiorstw*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, nr 3, s. 182, DOI: 10.14746/rpeis.2018.80.3.15.

¹² Zob. K. Szuper, *Narzędzia polityki fiskalnej wspierające innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2021, nr 2, s. 55.

¹³ J. Schumpeter, *Teoria rozwoju gospodarczego*, Warszawa 1960, s. 102–104.

¹⁴ Organisation for Economic Co-operation and Development, *Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wyd. polskie, Warszawa 2008.

¹⁵ K. Łukaszevska, op. cit., s. 184–185.

W definicji stosowanej w opracowaniach Głównego Urzędu Statystycznego podkreśla się, że działalność innowacyjna obejmuje wszelkie działania rozwojowe, finansowe i komercyjne podejmowane przez przedsiębiorstwo, mające na celu doprowadzenie do powstania innowacji dla przedsiębiorstwa. Obejmuje także prowadzoną przez przedsiębiorstwo działalność B+R (badawczą i rozwojową), niezależnie od jej celu¹⁶.

Działalność innowacyjna może być wspierana w sposób bezpośredni, np. poprzez dotacje lub pośredni, m.in. poprzez zachęty podatkowe. Do państw preferujących wsparcie bezpośrednie należą Niemcy, Szwecja i Finlandia. W sposób pośredni działalność innowacyjna wspierana jest w Japonii, Kanadzie czy w Holandii¹⁷. Jak wynika z danych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. *Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD), Polska należy do państw, które do roku 2023 koncentrowały się głównie na zachętach o charakterze bezpośrednim, podczas gdy zachęty o charakterze podatkowym nie odgrywały w tym zakresie istotnej roli. Stoi to w opozycji do działań podejmowanych przez takie państwa, jak Francja, Belgia, Wielka Brytania czy Austria, opierających swoją politykę innowacyjną w głównej mierze na instrumentach podatkowych. Warto jednak zauważyć, że państwa uchodzące za najbardziej innowacyjne w Europejskim Obszarze Gospodarczym (m.in. Szwajcaria, Dania czy Finlandia) również koncentrowały się na dopłatach bezpośrednich, co może wskazywać na to, że o sukcesie powodzenia polityki innowacyjnej decydują również inne czynniki, nie tylko te wskazane w badaniu.

Narzędzia podatkowe służące do pobudzania innowacyjności przedsiębiorstw określa się mianem *tax expenditures*. Są one jedną z form partycypacji państwa w kosztach działalności innowacyjnej, przy czym ich zastosowanie jest uwarunkowane spełnieniem określonych kryteriów ilościowych i jakościowych¹⁸. *Tax expenditures* stanowią pośrednią formę wsparcia, bowiem partycypacja państwa w kosztach finansowania działalności innowacyjnej nie dokonuje się przez dopłaty bezpośrednie, ale za pośrednictwem rezygnacji z części wpływów podatkowych¹⁹.

Zachęty podatkowe mogą przybierać różne formy. Biorąc pod uwagę stadium procesu innowacyjnego, preferencje można podzielić na instrumenty typu

¹⁶ *Pojęcia stosowane w statystyce publicznej*, <https://stat.gov.pl/metainformacje/sloownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/4253,pojecie.html> (data dostępu: 28.08.2024).

¹⁷ *OECD R&D tax incentives database. Highlights from the April 2024 update*, <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/rd-tax-incentives.html> (data dostępu: 26.08.2024).

¹⁸ Zob. R. Dziemianowicz, *Istota i definicja tax expenditures – aspekt teoretyczny*, [w:] R. Dziemianowicz (red.), *Tax expenditures jako narzędzie transparentnej polityki fiskalnej. Definicja, szacowanie i ocena*, Warszawa 2015.

¹⁹ M. Janiszewska, J.M. Janiszewski, *Wykorzystanie regulacji podatkowych w działalności innowacyjnej polskich przedsiębiorców*, „Studia BAS” 2020, nr 1, s. 51.

back-end oraz *front-end*²⁰. Głównym celem wprowadzenia zachęt typu *front-end* jest skłonienie przedsiębiorców do podjęcia działalności innowacyjnej. W związku z tym odnoszą się one wyłącznie do początkowej fazy procesu innowacji związanego z ponoszeniem nakładów na działalność innowacyjną, sprowadzając się przy tym do zmniejszenia podatku do zapłaty, obniżenia podstawy opodatkowania lub też przesunięcia płatności podatku w czasie²¹. Z kolei narzędzia typu *back-end* znajdują zastosowanie na etapie uzyskiwania dochodów, a zatem na końcowym stadium procesu innowacyjnego. Ich efektem jest uzyskanie uprawnienia do preferencyjnego opodatkowania lub zwolnienia.

Polityka podatkowa może być zatem skutecznym narzędziem proinnowacyjnym, kiedy celem jest produkcja wiedzy lub technologii w sposób inkrementalny lub w przypadku konieczności wymuszenia zmian technologicznych radykalnych poprzez absorpcje wiedzy i technologii²². Obszar interwencji państwa orientowanej na wzrost tempa innowacji określanym jest mianem polityki innowacyjnej²³. Wpływ systemu podatkowego na innowacyjność może mieć dwutorowy charakter: wynikać z podatkowej polityki w ogóle (np. kształtowanie marginalnej stopy opodatkowania) lub z ukierunkowanych polityk podatkowych (np. ulga podatkowa)²⁴. Na tym tle widoczna jest funkcja stymulacyjna podatków polegająca na takim kształtowaniu prawa podatkowego, aby wywierało ono wpływ na podjęcie lub zaniechanie określonych czynności przez podatników²⁵.

Ulga na działalność badawczo-rozwojową

Bodźce podatkowe wspierające działalność badawczo-rozwojową są zaliczane do najpopularniejszych instrumentów polityki innowacyjnej. W 2023 r. instrumenty te były stosowane w 33 z 38 państw OECD²⁶. Są one wykorzystywane zarówno przez liderów innowacyjności (Holandia, Dania, USA), jak i państwa, które nie są w czołówce rankingu innowacyjności, w tym Polska.

²⁰ A. Wildowicz-Giegiel, R. Dziemianowicz, *The impact of the tax incentives on the process of innovation creation in Polish economy*, „Proceedings of the Third International Conference Advances in Social Science, Economics and Management Study, Institute of Research Engineers and Doctors” 2015, s. 26.

²¹ Ibidem.

²² P. Przepióra, *Rozwiązania podatkowe wspierające innowacyjność przedsiębiorstw*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2012, nr 9.

²³ Ł. Nazarko, *Polityka innowacyjna – inteligentny interwencjonizm?*, „Optimum. Studia Ekonomiczne” 2015, nr 1(73), s. 86.

²⁴ Zob. W.M. Gentry, R.G. Hubbard, *Success taxes, entrepreneurial entry and innovation*, „NBER Innovation Policy & the Economy” 2005, vol. 5, z. 1.

²⁵ A. Goettel, *Proekologiczna polityka podatkowa jednostek samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2010, nr 12, s. 67.

²⁶ OECD R&D tax incentives database...

Jak wykazały badania przeprowadzone przez Bronwyna Halla i Johna Van Reenena²⁷, ulga podatkowa na działalność B+R w wysokości 1 dolara stymuluje (dodatkowe) wydatki inwestycyjne na działalność B+R w wysokości 1 dolara. Wynik cytowanych badań z jednej strony pokazuje, że powstała na skutek wprowadzenia ww. ulgi strata podatkowa przynosi zamierzony efekt, gdyż środki, które nie trafiły do budżetu państwa w postaci podatków, zostają przekierowane na dodatkową działalność B+R. Z drugiej strony widać, że poddana badaniu ulga podatkowa na B+R nie powinna być postrzegana jako narzędzie bardziej efektywne niż instrumenty bezpośrednio (np. niż wspomniane wcześniej granty na realizację projektów B+R)²⁸.

Ulgą na działalność B+R wprowadzona została do polskiego systemu podatkowego w 2016 r. na mocy ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności²⁹. Preferencja ta zastąpiła ulgę na nabycie nowych technologii³⁰, która nie cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców³¹.

Ustawa zmieniająca zasady wspierania innowacyjności, stanowiąca podstawę wprowadzenia ulgi B+R w obu podatkach dochodowych – PIT i CIT, wprowadziła zupełnie nowe podejście w tym zakresie. Stworzyła możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania tzw. kosztów kwalifikowanych ponoszonych w ramach przedsiębiorstwa prowadzącego działalność B+R. Miało to na celu stworzenie zachęt finansowych dla przedsiębiorców do podejmowania i prowadzenia samodzielnej działalności innowacyjnej wewnątrz przedsiębiorstw, będącej głównym motorem dobrobytu gospodarczego i konkurencyjności kraju oraz zwiększenie wydatków na działalność B+R stanowiących składnik wydatków na działalność innowacyjną. Ukształtowanie ulgi B+R nastąpiło na zasadzie zmian tzw. symetrycznych – w obu ustawach o podatku dochodowym, tj. w ustawie PIT oraz w ustawie CIT występują tożsame rozwiązania, w szczególności w zakresie definicji pojęć, takich jak: działalność badawczo-rozwojowa, koszty kwalifikowane czy wysokość możliwych do odliczenia kosztów. Istotne elementy konstrukcji ulgi B+R były kilkukrotnie zmieniane (w 2017 r.³²

²⁷ B. Hall, J. Van Reenen, *How effective are fiscal incentives for R&D? A review of the evidence*, „Research Policy” 2000, nr 29.

²⁸ Zob. J. Stryjek, *Interwencja państwa za pomocą instrumentów polityki innowacyjnej – wprowadzenie bodźców podatkowych w celu zwiększenia nakładów na działalność badawczo-rozwojową w Polsce*, „Studia z Polityki Publicznej” 2018, nr 3.

²⁹ Ulgą B+R weszła w życie na mocy ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności (Dz.U. z 2015 r., poz. 1767), zmieniającej w tym zakresie ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku od osób prawnych.

³⁰ Ulgą obowiązywała w latach 2006–2015.

³¹ K. Łukaszewska, op. cit., s. 182.

³² Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw określających warunki prowadzenia działalności innowacyjnej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1933).

i w 2018 r.³³), a obecny ich kształt został nadany ustawą z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw³⁴.

Istota ulgi sprowadza się do możliwości odliczenia od podstawy opodatkowania określonych kategorii wydatków (tzw. kosztów kwalifikowanych), jakie zostały poniesione przez podatnika na działalność badawczo-rozwojową, mimo że te wydatki stanowiły już koszt uzyskania przychodów. Innymi słowy, określone kategorie wydatków mogą mieć wpływ na rachunek podatkowy dwukrotnie: po raz pierwszy pomniejszają przychód – jako „zwykłe” koszty podatkowe, a następnie, wskutek skorzystania z ulgi, ich określony procent pomniejsza także podstawę opodatkowania stanowiącą punkt wyjścia do kalkulacji należnego podatku³⁵.

Tabela 1
Odliczenia od podstawy opodatkowania z tytułu kosztów uzyskania przychodów na działalność B+R w PIT i CIT w latach 2016–2023

Rok	PIT		CIT	
	Liczba podatników	Kwota odliczeń (w mln zł)	Liczba podatników	Kwota odliczeń (w mln zł)
2016	322	13,4	348	279
2017	714	86,9	795	923,9
2018	1340	340,5	1505	2753,5
2019	1652	443,4	2135	4164,7
2020	1927	568,4	1643	3136
2021	1782	465,4	2499	5063,3
2022	1357	477,2	2626	7584,6
2023	1166	434,2	2427	8853,8

Źródło: opracowanie własne.

W ciągu niespełna 10 lat obowiązywania ulgi B+R dało się zaobserwować wzrost liczby podatników oraz kwot dokonanych odliczeń od dochodu w ramach ulgi (zob. tabela 1). Pewne zaskoczenie przyniosły udostępnione przez Ministerstwo Finansów dane za 2022 r., które wykazały spadek liczby podatników PIT korzystających z ulgi (przy jednoczesnym wzroście ogólnej kwoty dokonanych odliczeń). Wydaje się, że spadek liczby podatników PIT korzystających

³³ Na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 2201).

³⁴ Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 2105).

³⁵ P. Malecki, M. Mazurkiewicz, *CIT – komentarz*, 2024, Lex.

z ulgi można tłumaczyć z jednej strony zmianą przez wielu podatników formy opodatkowania PIT – przejściem na korzystniejsze opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, który nie uprawnia jednak do ulgi, a z drugiej strony wątpliwościami interpretacyjnymi dotyczącymi kluczowych dla skorzystania z ulgi pojęć, w szczególności takich jak „działalność B+R” oraz „koszty kwalifikowane”. Jak wynika z danych udostępnionych przez Ministra Finansów, w 2023 r. z ulgi skorzystało 3593 podatników (1166 podatników PIT i 2427 podatników CIT), czyli blisko 400 mniej niż rok wcześniej. Od 2016 r., czyli od momentu wdrożenia ulgi do polskiego systemu podatkowego, nieprzerwanie rośnie ogólna kwota odliczeń z tytułu kosztów kwalifikowanych w ramach tej ulgi – w 2023 r. wyniosła 9,3 mld zł wobec 8,06 mld zł rok wcześniej, co oznacza wzrost o 1,24 punktu procentowego.

Ulga IP BOX

Drugim narzędziem mającym na celu pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki jest ulga IP BOX (ang. *Intellectual Property Box*), wprowadzona, podobnie jak ulga B+R, symetrycznie do obu ustaw o podatkach dochodowych (art. 24d ustawy CIT oraz art. 30ca ustawy PIT). Narzędzie zakłada preferencyjne opodatkowanie dochodów z praw własności intelektualnej, stanowiąc tym samym narzędzie typu *back-end*. Przyjęte rozwiązanie bazuje na standardzie OECD, wypracowanym jako działanie nr 5 projektu BEPS, Modified Nexus Approach³⁶.

Wśród celów preferencji wymienia się m.in. wzrost wpływów podatkowych, wynikający ze zwiększonego zatrzymywania praw własności intelektualnej w danej jurysdykcji podatkowej, pobudzenie inwestycji w innowacje oraz pobudzanie wzrostu dobrze opłacanych miejsc pracy³⁷. Ponadto dzięki zastosowaniu przedmiotowej ulgi podatnicy zatrzymują większe zyski z komercjalizacji wyników prac B+R, co przyczynia się do kreowania gospodarki opartej na wiedzy³⁸.

Zgodnie z regulacją preferencyjna stawka 5% ma zastosowanie do dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej wytworzonych, rozwi-

³⁶ OECD/G20 base erosion and profit shifting project. Action 5. Agreement on modified nexus approach for IP regimes, 2015, <https://www.oecd.org/ctp/beps-action-5-agreement-on-modified-nexus-approach-for-ip-regimes.pdf> (data dostępu: 16.08.2024).

³⁷ B. Mahoux, M. Gerard, *On the effectivity of tax incentives. Patent box regimes and allowance for corporate equity*, https://afse2017.sciencesconf.org/143164/MGBM_ACE_BPR_08022017.pdf (data dostępu: 16.08.2024).

³⁸ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 2860, Sejm VIII kadencji.

niętych lub ulepszonych przez podatnika w ramach działalności badawczo-rozwojowej. Zapisy ustawy wskazują, że do praw kwalifikowanych zaliczają się m.in. patenty, prawa ochronne na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, prawa z rejestracji topografii układu scalonego oraz dodatkowe prawa ochronne dla patentu na produkt leczniczy lub środek ochrony roślin. Co istotne, zastosowanie przedmiotowej ulgi jest możliwe wyłącznie wówczas, gdy podatnik jest właścicielem, współwłaścicielem lub też posiada wyłączną licencję do korzystania z praw wskazanych wcześniej. Ma to w założeniu ograniczyć możliwość korzystania z preferencji podatkowej przez podmioty, które nie brały udziału w wytworzeniu własności intelektualnej.

Ulga IP BOX początkowo nie cieszyła się zainteresowaniem – w pierwszym roku jej obowiązywania skorzystało z niej 5968 podatników, ale po roku już ponad 8000 (w ubiegłym roku 7174). Jak wynika z danych zawartych w tabeli 2 z ulgi tej w dużej mierze korzystają podatnicy będący osobami fizycznymi, jednakże kwota odliczeń już nie jest tak dysproporcjonalna (PIT – 110,6 mln; CIT – 116,9 mln). Szczególne zainteresowanie preferencją osób fizycznych wynika z faktu, że w większości korzystają z niej programiści pracujący w ramach samozatrudnienia. Wraz ze wzrostem liczby podatników wzrosła kwota odliczeń, która w 2023 r. wyniosła ponad 226 mln.

Tabela 2

Odliczenia kwoty podatku od dochodów z kwalifikowanych praw własności intelektualnej (IP BOX)

Rok	PIT		CIT	
	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)
2019	5893	56,2	75	27,3
2020	7976	86,1	124	51,2
2021	9397	127,7	180	73,3
2022	7085	104,1	194	113,5
2023	7001	110,6	173	116,9

Źródło: opracowanie własne.

Warto zwrócić uwagę, że – jak wynika z raportu prac legislacyjnych opublikowanych na stronie Rady Ministrów – planowane są zmiany, które ograniczą prawo do skorzystania z przedmiotowej ulgi³⁹. Zgodnie z projektem zostanie wprowadzony wymóg zatrudnienia co najmniej trzech osób. Jak wyjaśnia

³⁹ Projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, nr projektu UD116.

Minister Finansów, ma to zapobiec widocznej tendencji wykorzystywania ulgi mimo braku istotnego wkładu w zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw⁴⁰.

Ulgi na robotyzację, na ekspansję i na prototyp

Trzy kolejne ulgi podatkowe zostały wprowadzone do polskiego systemu podatkowego od początku 2022 r. na mocy nowelizacji nazywanej powszechnie Polskim Ładem. Zarówno ulgi na robotyzację, na ekspansję czy na prototyp miały jeden wspólny cel – stworzyć środowisko sprzyjające podejmowaniu innowacyjnych inicjatyw.

Spośród trzech wspomnianych preferencji, jak do tej pory, największym zainteresowaniem cieszy się wprowadzona w obu ustawach o podatkach dochodowych ulga na robotyzację (art. 52jb ustawy PIT i art. 38eb CIT). W 2022 r. skorzystało z niej blisko 300 podatników, po roku – 368, przy czym w ostatnim roku odnotowano blisko 4-krotny wzrost wydatków.

Jak podkreślono w uzasadnieniu do projektu ustawy Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030), właściwe przygotowanie polskich firm na wyzwania związane ze zmianami technologicznymi wymaga automatyzacji/robotyzacji procesów technologicznych i systemów je wspomagających, tak by powstawały w pełni zautomatyzowane i zrobotyzowane procesy produkcyjne⁴¹. Wpłyną one korzystnie na powtarzalność procesów technologicznych, a w konsekwencji na poprawę produktywności przedsiębiorstw. Wprowadzenie ulgi na robotyzację miało zatem z założenia być działaniem proaktywnym, wynikiem działań ukierunkowanych na wsparcie rozwoju tzw. Przemysłu 4.0. W konsekwencji robotyzacja miała stać się kluczowym narzędziem służącym do zwiększania efektywności rynkowej. Celem regulacji było stworzenie środowiska przyjaznego do powstawania tzw. fabryk przyszłości, stanowiących procesy automatyzacji i zaawansowanej analityki, która skupia się na zbieraniu i analizie danych, zwiększeniu produktywności, zmniejszeniu ilości odpadów i poprawie bezpieczeństwa pracowników.

Ulga na robotyzację podlega na odliczeniu przez podatnika od podstawy opodatkowania do 50% kosztów uzyskania przychodów poniesionych na robotyzację. W przypadku PIT ulga ta skierowana jest jedynie do tych podatników, którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą. Nie ma przy tym znaczenia, czy działalność ta jest opodatkowana według skali podatkowej, czy według stawki 19%. Kwota odliczenia nie może przekroczyć w roku podatkowym

⁴⁰ M. Pogroszewska, *Coraz więcej firm korzysta z innowacyjnych ulg*, <https://www.prawo.pl/podatki/ile-firm-korzysta-z-innowacyjnych-ulg,528743.html> (data dostępu: 28.08.2024).

⁴¹ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1532.

kwoty dochodu uzyskanego przez podatnika podatku PIT z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Podstawę obliczenia ulgi stanowią koszty uzyskania przychodów poniesione na robotyzację w jednym i tym samym roku podatkowym. Do obliczenia kwoty ulgi nie bierze się pod uwagę kosztów uzyskania przychodów innych niż poniesione na robotyzację. Koszty uzyskania przychodów poniesione na robotyzację podlegają odliczeniu, jeżeli nie zostały podatnikowi zwrócone w jakiegokolwiek formie lub nie zostały odliczone od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym. W razie zwrotu takich kosztów podatnik będzie obowiązany w zeznaniu rocznym, składanym za rok podatkowy, w którym koszty zostały mu zwrócone, do zwiększenia podstawy opodatkowania o kwotę dokonanych odliczeń, które zostały mu zwrócone, a w razie poniesienia straty – do jej zmniejszenia o tę kwotę.

Tabela 3

Dane dot. kwoty odliczeń z tytułu kosztów uzyskania przychodów poniesionych na robotyzację

Rok	PIT		CIT	
	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)
2022	136	15,2	163	51
2023	130	12	238	221,4

Źródło: opracowanie własne.

Ulga na ekspansję, nazywana również ulgą prowzrostową, podobnie jak ulga na robotyzację, została wprowadzona do polskiego systemu podatkowego symetrycznie w obu ustawach o podatkach dochodowych (art. 26gb ustawy PIT i art. 18eb CIT). Skierowana jest do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz osób prawnych. Podatnik odlicza od podstawy obliczenia podatku koszty uzyskania przychodów poniesione w celu zwiększenia przychodów ze sprzedaży produktów do wysokości dochodu uzyskanego przez podatnika w roku podatkowym z pozarolniczej działalności gospodarczej, nie więcej jednak niż 1 000 000 zł w roku podatkowym. Podatnik może dokonać odliczenia w stosunku działalności prowzrostowej dla produktów wytworzonych przez siebie. Zatem te podmioty, które zajmują się handlem – odsprzedają wcześniej nabytych od innych podmiotów produktów, nie będą mogły skorzystać z tej ulgi⁴². Ulga ta przysługuje bowiem jedynie producentom. Ważne jest, że zwiększenie przychodów ze sprzedaży to odpłatne zbycie produktów do podmiotu, który nie jest powiązany z podatnikiem.

⁴² Wyrok WSA w Białymstoku z 18 stycznia 2023 r., sygn. akt I SA/Bk 497/22, Lex nr 3479803; interpretacja Dyrektora KIS z 30 września 2022 r., nr 0111-KDIB2-1.4010.433.2022.1.AR; interpretacja Dyrektora KIS z 16 grudnia 2022 r., nr 0114-KDIP2-1.4010.192.2022.1.KW.

Podatnik, aby skorzystać z tego odliczenia, obowiązany jest zwiększyć sprzedaż produktów. Ulga pro wzrostowa ma być swego rodzaju motywacją do zwiększenia sprzedaży, czy to na rynku krajowym, czy zagranicznym. Podatnik jest uprawniony do skorzystania z odliczenia pod warunkiem, że:

1) w okresie dwóch kolejno następujących po sobie lat podatkowych, licząc od roku podatkowego, w którym poniósł koszty zwiększenia przychodów, zwiększył przychody ze sprzedaży produktów w stosunku do przychodów z tego tytułu ustalonych na ostatni dzień roku podatkowego poprzedzającego rok poniesienia tych kosztów lub

2) osiągnął przychody ze sprzedaży produktów dotychczas nieoferowanych, lub

3) osiągnął przychody ze sprzedaży produktów dotychczas nieoferowanych w danym kraju.

Ulga co do zasady obejmuje wydatki na uczestnictwo w targach, przygotowanie dokumentacji niezbędnej do przystąpienia do przetargu, dostosowywanie opakowań do wymogów kontrahentów, przygotowywanie dokumentacji np. certyfikacji produktów.

Już w pierwszym roku obowiązywania preferencja cieszyła się sporym zainteresowaniem. W 2022 r. skorzystały z niej w sumie 543 podmioty. W 2022 r. kwota odliczenia przekroczyła 137 mln zł. W 2023 odnotowano zarówno wzrost liczby podatników do 607, jak i kwoty odliczeń – do 157 mln zł.

Tabela 4

Dane dot. kwoty odliczeń z tytułu kosztów uzyskania przychodów poniesionych na ekspansję

Rok	PIT		CIT	
	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)
2022	305	38,3	238	99,4
2023	332	41,4	275	115,6

Źródło: opracowanie własne.

Ulga na prototyp to odliczenie obowiązujące od 2022 r. (art. 26ga ustawy PIT i art. 18ea ustawy CIT) które może być dokonane przez podatników prowadzących działalność gospodarczą. Preferencja ta bezpośrednio jest powiązana z ulgą badawczo-rozwojową. Może z niej skorzystać bowiem jedynie podatnik, który do tej pory korzystał z odliczeń w ramach działalności badawczo-rozwojowej. Ulga na prototyp to swego rodzaju kontynuacja wcześniejszych prac badawczo-rozwojowych, której zasadniczym celem jest etap rozruchu technologicznego. Z ulgi tej skorzysta podatnik opodatkowany na zasadach ogólnych i liniowo. Ma on prawo odliczyć od podstawy obliczenia podatku kwotę stanowiącą 30% sumy kosztów produkcji próbnej nowego produktu i wprowadzenia

na rynek nowego produktu, przy czym wysokość odliczenia nie może w roku podatkowym przekroczyć 10% dochodu osiągniętego z pozarolniczej działalności gospodarczej.

W myśl art. 26ga ust. 3 ustawy PIT i art. 18ea ust. 3 ustawy CIT przez produkcję próbną nowego produktu rozumie się etap rozruchu technologicznego produkcji niewymagający dalszych prac projektowo-konstrukcyjnych lub inżynierskich, którego celem jest wykonanie prób i testów przed uruchomieniem procesu produkcji nowego produktu, powstałego w wyniku prowadzenia przez podatnika prac badawczo-rozwojowych, przy czym etap rozruchu technologicznego obejmuje okres od momentu poniesienia pierwszego kosztu związanego z tym etapem do momentu rozpoczęcia produkcji nowego produktu. Przez wprowadzenie na rynek nowego produktu rozumie się działania podejmowane w celu przygotowania dokumentacji służącej uzyskaniu w odniesieniu do produktu powstałego w wyniku prowadzenia przez podatnika prac badawczo-rozwojowych certyfikatów i zezwoleń umożliwiających skierowanie produktu do sprzedaży⁴³.

Jak wynika zdanych Ministerstwa Finansów, wskazana preferencja nie jest często wykorzystywana przez podatników. W pierwszym roku obowiązywania skorzystało z niej wyłącznie 89 podatników PIT i 42 podatników CIT, w roku 2023 – więcej podmiotów, aczkolwiek nie jest to wzrost znaczący (w sumie 135 podmiotów). Kwota odliczeń pozostaje na zbliżonym poziomie i oscyluje w granicach 18 mln zł.

Tabela 5

Dane dot. kwoty odliczeń z tytułu kosztów produkcji nowego produktu i wprowadzenia go na rynek

Rok	PIT		CIT	
	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)	Liczba podatników, którzy dokonali odliczenia	Kwota odliczeń (w mln zł)
2022	89	1,8	42	16,9
2023	78	3,1	57	15,5

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski

Instytucje prawa podatkowego skierowane na wspieranie innowacyjnej działalności mają na celu stworzenie sprzyjającego środowiska przy jednoczesnym właściwym zaangażowaniu zasobów ludzkich i budowaniu konkurencyjnej gospodarki. Preferencje podatkowe wspierające inicjatywy innowacyjne

⁴³ Art. 26ga ust. 4 ustawy PIT i art. 18ea ust. 4 ustawy CIT.

realizują pozafiskalne funkcje systemu podatkowego dzięki łągodzeniu reżimu prawnego odnośnie do podmiotów, które przyczyniają się do szeroko pojętej działalności innowacyjnej. Istota funkcjonalna preferencji podatkowych wyraża się w wykorzystywaniu podatków do wywoływania przez wierzyciela podatkowego określonych skutków gospodarczych lub społecznych, w tym na gruncie wspierania działań innowacyjnych.

Przeprowadzona analiza wskazuje na zainteresowanie przedsiębiorstw skorzystaniem z ulg proinnowacyjnych i spełnianiu przez nie roli instrumentu wsparcia działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, nie można ich jednak uznać za narzędzie bezpośredniej aktywizacji do podejmowania działań z tego obszaru. Przeprowadzone badania wykazały, iż preferencje podatkowe, których celem jest wzrost szeroko pojętej innowacyjności (ulga B+R, IP BOX, na robotyzację, na ekspansję i na prototyp), mimo że cieszą się zainteresowaniem podatników, nie wpływają w zasadniczy sposób na wzrost pozycji Polski. Obserwacja kilkuletniego funkcjonowania powyższych preferencji wpisujących się w ideę premiowania postaw innowacyjnych nie pozwala na przyjęcie, że cel leżący u podstaw ich wprowadzenia został w pełni zrealizowany. Liczba orzeczeń, interpretacji indywidualnych, objaśnienia Ministra Finansów wskazują na to, że część obwarowań wprowadzonych przez ustawodawcę, a często ograniczeń realizowanych przez same organy podatkowe, znacząco ogranicza skuteczność tego instrumentu wsparcia.

Jak wynika z zebranych danych, zdecydowanie największym zainteresowaniem cieszy się ulga na działalność B+R, która jednocześnie jest ulgą zdecydowanie najdłużej obowiązującą. Dzięki temu doczekała się ona najobszerniejszego katalogu orzecznictwa oraz interpretacji indywidualnych, co niewątpliwie wpływa na ukształtowanie się pewnej praktyki co do zastosowania przepisów. Powyższe pozwala na przyjęcie wniosku, że jednym z najważniejszych czynników wpływających na wykorzystanie preferencji jest brak (a przynajmniej ograniczenie) obawy co do niewłaściwego zastosowania przepisu. Wypracowanie stabilnej praktyki w tym zakresie widoczne jest zwłaszcza w kontekście złożoności ulgi oraz braku precyzyjnych definicji kluczowych dla ulgi B+R pojęć, tj. działalności B+R i kosztów kwalifikowanych. Powyższe mankamenty mogą skutecznie zniechęcać podatników do podejmowania aktywności w tym obszarze w obawie przed ryzykiem nieprawidłowego rozliczenia ulgi i wiążącymi się z tym ujemnymi konsekwencjami.

Ulgą IP BOX w 2023 r. została wykorzystana przez minimalnie mniejszą liczbę podatników PIT niż rok wcześniej, choć niewielka liczba podatników CIT (blisko 40-krotnie mniejsza) nie spowodowała rażącej dysproporcji w zakresie wysokości kwot podlegających odliczeniu. Szukając przyczyn takiego stanu rzeczy, warto zwrócić uwagę, że mimo zapewnień Ministra Finansów składanych od 2019 r. nie zostały wydane dodatkowe objaśnienia w zakresie zasad obliczania dochodu z kwalifikowanego IP zawartego w towarach i usługach.

Preferencje wprowadzone do systemu od 2022 r. na mocy nowelizacji nazywanej Polskim Ładem nie są wykorzystywane na szeroką skalę, choć badania wykazały w tym zakresie również tendencję wzrostową, zwłaszcza w kontekście kwot odliczeń. To potwierdza, że skala wykorzystania danego narzędzia podatkowego jest ściśle uzależniona od wypracowania pewnych praktycznych rozwiązań, które siłą rzeczy wymagają czasu. Dowodzi to również, że obecny kształt przepisów może budzić wątpliwości oraz obawy, iż organy podatkowe przeprowadzą odmienną wykładnię, by w konsekwencji zakwestionować prawidłowość działań podatnika. Pozwala to na przyjęcie konkluzji, że działanie stymulacyjne podatków ma swoje ograniczenia, a zachęty wprowadzane przez ustawodawcę nie powodują znaczącej intensyfikacji działań innowacyjnych.

Wykaz literatury

- Dziemianowicz R., *Istota i definicja tax expenditures – aspekt teoretyczny*, [w:] R. Dziemianowicz (red.), *Tax expenditures jako narzędzie transparentnej polityki fiskalnej. Definicja, szacowanie i ocena*, CeDeWu, Warszawa 2015.
- European Innovation Scoreboard*, https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis-2024#/eis?country_scope=all.
- Gentry W.M., Hubbard R.G., *Success taxes, entrepreneurial entry and innovation*, „NBER Innovation Policy & the Economy” 2005, vol. 5, z. 1.
- Główny Urząd Statystyczny, *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w Polsce w latach 2020–2022*, https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5496/14/10/1/dzialalnosc_innowacyjna_przedsiębiorstw_w_polsce_w_latach_2020-2022.pdf.
- Goettel A., *Proekologiczna polityka podatkowa jednostek samorządu terytorialnego*, „Samorząd Terytorialny” 2010, nr 12.
- Górka M., *Wybrane poglądy na temat innowacji jako czynnika konkurencyjności podmiotów gospodarczych*, „Prace Naukowo-Dydaktyczne, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie” 2015, z. 68.
- Hall B., Van Reenen J., *How effective are fiscal incentives for R&D? A review of the evidence*, „Research Policy” 2000, nr 29.
- Janiszewska M., Janiszewski J.M., *Wykorzystanie regulacji podatkowych w działalności innowacyjnej polskich przedsiębiorców*, „Studia BAS” 2020, nr 1.
- Krzykowski M., Mariański M., *Failure to ensure legal certainty as a basis for damage claims. A legal and comparative analysis*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2018, t. 109.
- Łukaszewska K., *Ulga na działalność badawczo-rozwojową jako szansa poprawy pozycji innowacyjnej polskich przedsiębiorstw*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, nr 3, DOI: 10.14746/rpeis.2018.80.3.15.
- Mahoux B., Gerard M., *On the effectivity of tax incentives. Patent box regimes and allowance for corporate equity*, https://afse2017.sciencesconf.org/143164/MGBM_ACE_BPR_08022017.pdf.
- Malecki P., Mazurkiewicz M., *CIT – komentarz*, 2024, Lex.

- Mariański M., Radvan M., *Tax amendments in times of crises in Poland and Czech Republic. Selected legal aspects*, „Studia Prawnoustrojowe” 2024, nr 64.
- Monitoring innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Wyniki IV edycji badania 2022*, https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/RAPORT_Monitoring-trendow-w-innowacyjnosci-vol.-16_czerwiec-2024.pdf.
- Nazarko Ł., *Polityka innowacyjna – inteligentny interwencjonizm?*, „Optimum. Studia Ekonomiczne” 2015, nr 1(73).
- Nowak P., *Preferencje podatkowe dla innowacyjnych przedsiębiorstw*, „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego” 2014, nr 28.
- OECD R&D tax incentives database. Highlights from the April 2024 update*, <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/rd-tax-incentives.html>.
- Organisation for Economic Co-operation and Development, *Podręcznik Oslo. Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wyd. polskie, MNiSW, Warszawa 2008.
- Pogroszewska M., *Coraz więcej firm korzysta z innowacyjnych ulg*, <https://www.prawo.pl/podatki/file-firm-korzysta-z-innowacyjnych-ulg,528743.html>.
- Przepióra P., *Rozwiązania podatkowe wspierające innowacyjność przedsiębiorstw*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2012, nr 9.
- Radvan M., *„Laissez-Faire” principle in tax law during the crises*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2023, vol. 32, nr 2.
- Schumpeter J., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960.
- Stryjek J., *Interwencja państwa za pomocą instrumentów polityki innowacyjnej – wprowadzenie bodźców podatkowych w celu zwiększenia nakładów na działalność badawczo-rozwojową w Polsce*, „Studia z Polityki Publicznej” 2018, nr 3.
- Szuper K., *Narzędzia polityki fiskalnej wspierające innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2021, nr 2.
- Wildowicz-Giegiel A., Dziemianowicz R., *The impact of the tax incentives on the process of innovation creation in Polish economy*, „Proceedings of the Third International Conference Advances in Social Science, Economics and Management Study, Institute of Research Engineers and Doctors” 2015.
- Zbroińska B.A., *Instrumenty podatkowe wspierające innowacje i nowe inwestycje polskich przedsiębiorstw*, „Optimum Economic Studies” 2021, nr 2, <https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/11208?mode=simple>.

Summary

Tax instruments supporting innovative activity

Keywords: tax law, innovative activities, income tax.

The aim of the article is to analyse how tax law institutions influence taxpayers' undertaking of innovative activities. In this respect, the non-fiscal functions of the tax system are visible, which eases the legal regime regarding entities contributing to the development of broadly understood innovative activities. Particular attention should be paid to institutions operating in income taxes, the idea of which is to stimulate activities consisting of creating or

implementing new solutions. The preferences that implement the above-mentioned goal are research and development relief, IP BOX, relief for expansion, prototype and robotization relief. The above-mentioned preferences were analysed in terms of the principles of their functioning and the degree of their use in practice. The conducted research allowed to adopt conclusions that the goals that were the basis for their introduction to the tax law system have not been fully achieved. Some of the restrictions introduced by the legislator and the limitations created by the tax authorities themselves significantly limit the effectiveness of these support instruments. The research method chosen was the dogmatic-legal method, the essence of which is to determine the content of the applicable law, its analysis, interpretation, and exegesis. The basic sources subjected to research are statistical sources obtained under the Act on Access to Public Information from the Minister of Finance, covering data as of August 20, 2024, national acts of generally applicable law, case law, and individual interpretations of tax law provisions.

